

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 12ης Ιανουαρίου 2006 *

Στην υπόθεση C-361/04 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, κατατεθείσα στις 18 Αυγούστου 2004,

Claude Ruiz-Picasso, κάτοικος Παρισιού (Γαλλία),

Paloma Ruiz-Picasso, κάτοικος Λονδίνου (Ηνωμένο Βασίλειο),

Maya Widmaier-Picasso, κάτοικος Παρισιού,

Marina Ruiz-Picasso, κάτοικος Γενεύης (Ελβετία),

Bernard Ruiz-Picasso, κάτοικος Παρισιού,

εκπροσωπούμενοι από τον C. Gielen, advocaat,

αναιρεσείοντες,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

όπου οι λοιποί διάδικοι είναι:

το Γραφείο Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς (εμπορικά σήματα, σχέδια και υποδείγματα) (ΓΕΕΑ), εκπροσωπούμενο από τους G. Schneider και A. von Mühlendahl,

καθού πρωτοδίκως,

η DaimlerChrysler AG, εκπροσωπούμενη από τον S. Völker, Rechtsanwalt,

παρεμβαίνουσα πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. Jann, πρόεδρο τμήματος, K. Schieman (εισηγητή), N. Colneric, K. Lenaerts και E. Juhász, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: D. Ruiz-Jarabo Colomer
γραμματέας: K. Sztranc, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της συνεδριάσεως της 14ης Ιουλίου 2005,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2005,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- ¹ Με την αίτησή τους αναιρέσεως, ο Claude Ruiz-Picasso, η Paloma Ruiz-Picasso, η Maya Widmaier-Picasso και η Marina Ruiz-Picasso καθώς και ο Bernard Ruiz-Picasso ζητούν από το Δικαστήριο την ακύρωση της αποφάσεως του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 22ας Ιουνίου 2004, Ruiz-Picasso κ.λπ. κατά ΓΕΕΑ — DaimlerChrysler (PICARO), T-185/02 (Συλλογή 2004, σ. II-1739, στο εξής: αναιρεσιβαλλομένη απόφαση), με την οποία αυτό απέρριψε την προσφυγή τους περί ακυρώσεως της αποφάσεως του τρίτου τμήματος προσφυγών του Γραφείου Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς (εμπορικά σήματα, σχέδια και υποδείγματα) (ΓΕΕΑ) της 18ης Μαρτίου 2002 (υπόθεση R 247/2001-3), με την οποία απορρίφθηκε η ανακοπή την οποία άσκησε η «κληρονομία Picasso» κατά της αιτήσεως καταχωρίσεως του λεκτικού σήματος PICARO (στο εξής: προσβαλλομένη απόφαση).

Το νομικό πλαίσιο

- ² Το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΚ) 40/94 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1993, για το κοινοτικό σήμα (ΕΕ 1994, L 11, σ. 1), ορίζει τα εξής:

«Κατόπιν ανακοπής του δικαιούχου προγενέστερου σήματος, το αιτούμενο σήμα δεν γίνεται δεκτό για καταχώρηση:

[...]

β) εάν, λόγω του ταυτοσήμου του ή της ομοιότητας με το προγενέστερο σήμα και του ταυτοσήμου ή της ομοιότητας των προϊόντων ή υπηρεσιών που προσδιορίζουν τα δύο σήματα, υπάρχει κίνδυνος σύγχυσης του κοινού της εδαφικής περιοχής στην οποία απολαύει προστασίας το προγενέστερο σήμα. Ο κίνδυνος σύγχυσης περιλαμβάνει και τον κίνδυνο συσχέτισης με το προγενέστερο σήμα.»

3 Το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', του εν λόγω κανονισμού προβλέπει τα εξής:

«Το κοινοτικό σήμα παρέχει στο δικαιούχο αποκλειστικό δικαίωμα. Ο δικαιούχος δικαιούται να απαγορεύει σε κάθε τρίτο να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές, χωρίς τη συγκατάθεσή του:

[...]

β) κάθε σημείο για το οποίο, λόγω του ταυτοσήμου ή της ομοιότητάς του με το κοινοτικό σήμα και του ταυτοσήμου ή της ομοιότητας των προϊόντων ή υπηρεσιών οι οποίες καλύπτονται από το κοινοτικό σήμα και το σημείο, υπάρχει κίνδυνος σύγχυσης από μέρους του κοινού. Ο κίνδυνος σύγχυσης περιλαμβάνει και τον κίνδυνο συσχέτισης μεταξύ σημείου και σήματος.»

4 Τα άρθρα 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', και 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94 έχουν κατ' ουσίαν πανομοιότυπη διατύπωση με αυτή των, αντιστοίχως, άρθρων 4, παράγραφος 1, στοιχείο β', και 5, παράγραφος 1, στοιχείο β', της πρώτης οδηγίας 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 1989, L 40, σ. 1).

Το ιστορικό της διαφοράς

- 5 Στις 11 Σεπτεμβρίου 1998, η DaimlerChrysler AG (στο εξής: DaimlerChrysler) κατέθεσε στο ΓΕΕΑ αίτηση καταχωρίσεως ως κοινοτικού σήματος του λεκτικού σημείου PICARO για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που υπάγονται στην κλάση 12 κατά την έννοια του διακανονισμού της Νίκαιας σχετικά με την κατάταξη των προϊόντων ή των υπηρεσιών για την καταχώριση σημάτων, της 15ης Ιουνίου 1957, όπως αυτός έχει αναθεωρηθεί και τροποποιηθεί, και που αντιστοιχούν στην ακόλουθη περιγραφή: «Μηχανοκίνητα οχήματα και μέρη αυτών, λεωφορεία».
- 6 Στις 19 Αυγούστου 1999, η «κληρονομία Picasso», κοινωνία συγκληρονόμων κατά την έννοια των άρθρων 815 επ. του γαλλικού αστικού κώδικα, όπου οι κοινωνοί είναι οι αναιρεσιδόντες, άσκησε ανακοπή κατά της εν λόγω αιτήσεως καταχωρίσεως, επικαλούμενη την ύπαρξη κινδύνου συγχύσεως υπό την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94. Η ανακοπή στηρίχθηκε στην ύπαρξη του προγενέστερου λεκτικού κοινοτικού σήματος PICASSO που είχε καταχωριστεί για προϊόντα υπαγόμενα στην εν λόγω κλάση 12 και αντιστοιχούντα στην ακόλουθη περιγραφή: «Οχήματα· μηχανήματα κινήσεως στο έδαφος, στον αέρα ή στο νερό, αυτοκίνητα, λεωφορεία, φορτηγά, φορτηγάκια, τροχόσπιτα, ρυμουλκούμενα οχήματα» (στο εξής: προγενέστερο σήμα).
- 7 Επειδή το τμήμα ανακοπών του ΓΕΕΑ απέρριψε την ανακοπή αυτή με απόφαση της 11ης Ιανουαρίου 2001, η «κληρονομία Picasso» άσκησε προσφυγή κατά της απορριπτικής αυτής αποφάσεως.
- 8 Με την προσβαλλομένη απόφαση, το τρίτο τμήμα προσφυγών του ΓΕΕΑ απέρριψε την προσφυγή αυτή επειδή, κατ' ουσίαν, δεδομένου του υψηλού βαθμού προσοχής του ενδιαφερομένου κοινού, τα επίμαχα σήματα δεν ήσαν παρεμφερή ούτε φωνητικώς ούτε οπτικώς και η σημασία του εννοιολογικού στοιχείου του προγενέστερου σήματος μπορούσε να εξουδετερώσει οποιαδήποτε φωνητική ή/και οπτική ομοιότητα μεταξύ των εν λόγω σημάτων.

Η ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία και η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση

- 9 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 13 Ιουνίου 2002 οι αναιρεσείοντες, ενεργούντες υπό τη συλλογική ονομασία «κληρονομία Picasso», άσκησαν προσφυγή ζητούντες την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως.
- 10 Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι, παρά τη χρήση της συλλογικής αυτής ονομασίας, η προσφυγή έπρεπε να θεωρηθεί ότι ασκήθηκε από τους πέντε κοινωνούς ενεργούντες ως φυσικά πρόσωπα και ότι, για τον λόγο αυτό, ήταν παραδεκτή. Εκτιμώντας πάντως ότι οι προβληθέντες από τους προσφεύγοντες λόγοι ήταν αβάσιμοι, απέρριψε την προσφυγή.
- 11 Ειδικότερα, ως προς τον λόγο που αντλείται από παράβαση του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94, το Πρωτοδικείο, αφού διαπίστωσε ότι τα προϊόντα που αφορούσαν η αίτηση καταχωρίσεως σήματος και το προγενέστερο σήμα ήσαν εν μέρει πανομοιότυπα και εν μέρει παρεμφερή, αποφάνθηκε με τις σκέψεις 54 έως 62 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ως εξής:

«54 Όσον αφορά την οπτική και φωνητική ομοιότητα, οι προσφεύγοντες ορθώς τόνισαν ότι έκαστο των επίμαχων σημείων συντίθεται από τρεις συλλαβές, ότι περιέχουν τα ίδια φωνήεντα τοποθετημένα σε ανάλογες θέσεις και στην ίδια σειρά και ότι, εξαιρουμένων αντιστοίχως των γραμμάτων “ss” και “r”, περιέχουν επίσης τα ίδια σύμφωνα τα οποία, επιπλέον, βρίσκονται σε ανάλογες θέσεις. Τέλος, το γεγονός ότι οι δύο πρώτες συλλαβές, καθώς και το τελευταίο γράμμα, είναι πανομοιότυπα έχει ιδιαίτερη σημασία. Αντιθέτως, η προφορά του διπλού συμφώνου “ss” διακρίνεται σαφώς από την προφορά του συμφώνου “r”. Εντεύθεν συνεπάγεται ότι τα δύο σημεία προσομοιάζουν οπτικώς και φωνητικώς, αλλ' ότι ο βαθμός της φωνητικής ομοιότητας είναι μικρός.

- 55 Εννοιολογικώς, το λεκτικό σημείο PICASSO είναι ιδιαίτερα γνωστό στο ενδιαφερόμενο κοινό ως αποτελούν το όνομα του διάσημου ζωγράφου Pablo Picasso. Το λεκτικό σημείο PICARO μπορεί να κατανοηθεί, από ισπανόφωνα άτομα, ως προσδιορίζον, μεταξύ άλλων, ένα πρόσωπο της ισπανικής λογοτεχνίας, ενώ στερείται σημασιολογικού περιεχομένου για την πλειονότητα του ενδιαφερομένου κοινού που δεν είναι ισπανόφωνη. Επομένως, τα σημεία δεν προσομοιάζουν εννοιολογικώς.
- 56 Τέτοιες εννοιολογικές διαφορές μπορούν να εξουδετερώσουν, υπό ορισμένες περιστάσεις, τις οπτικές και φωνητικές ομοιότητες μεταξύ των οικείων σημείων. Για μια τέτοια εξουδετέρωση απαιτείται τουλάχιστον το ένα από τα επίμαχα σημεία να έχει, από την άποψη του ενδιαφερομένου κοινού, σαφή και καθορισμένη σημασία, οπότε το κοινό αυτό να μπορεί να την προσλαμβάνει άμεσα (απόφαση [του Πρωτοδικείου της 14ης Οκτωβρίου 2003, T-292/01, Phillips-Van Heusen κατά ΓΕΕΑ — Pash Textilvertrieb und Einzelhandel (BASS), Συλλογή 2003, σ. II-4335], σκέψη 54).
- 57 Το λεκτικό σημείο PICASSO έχει, για το ενδιαφερόμενο κοινό, σαφές και καθορισμένο σημασιολογικό περιεχόμενο. Αντίθετα προς όσα υποστηρίζουν οι προσφεύγοντες, η κρισιμότητα της σημασίας του σημείου για την εκτίμηση του κινδύνου συγχύσεως δεν επηρεάζεται, εν προκειμένω, από το γεγονός ότι η σημασία αυτή δεν έχει σχέση με τα οικεία προϊόντα. Συγκεκριμένα, η φήμη του ζωγράφου Pablo Picasso είναι τόσο μεγάλη ώστε δεν μπορεί ευλόγως να θεωρηθεί, ελλείψει συγκεκριμένων περί του αντιθέτου ενδείξεων, ότι το σημείο PICASSO, ως σήμα για αυτοκίνητα, μπορεί να υπερκαλύψει, στην αντίληψη του μέσου καταναλωτή, το όνομα του ζωγράφου ούτως ώστε ο καταναλωτής αυτός, ερχόμενος σε επαφή με το σημείο PICASSO στο πλαίσιο των οικείων προϊόντων, δεν θα λαμβάνει πλέον υπόψη τη σημασία του σημείου που αντιστοιχεί στο όνομα του ζωγράφου και θα το προσλαμβάνει κυρίως ως σήμα, μεταξύ άλλων, αυτοκινήτων.
- 58 Επομένως, οι εννοιολογικές διαφορές που χωρίζουν τα επίμαχα σημεία μπορούν, εν προκειμένω, να εξουδετερώσουν τις οπτικές και φωνητικές ομοιότητες που τονίστηκαν στη σκέψη 54 ανωτέρω.

- 59 Στο πλαίσιο της σφαιρικής εκτιμήσεως του κινδύνου συγχύσεως, πρέπει να ληφθεί υπόψη, επιπλέον, το γεγονός ότι, ενόψει της φύσεως των οικείων προϊόντων και, ιδίως, της τιμής τους και του έντονα τεχνολογικού χαρακτήρα τους, ο βαθμός προσοχής του ενδιαφερομένου κοινού, κατά την αγορά, είναι ιδιαίτερα υψηλός. Η προβαλλόμενη από τους προσφεύγοντες δυνατότητα ότι τα ανήκοντα στο ενδιαφερόμενο κοινό άτομα μπορούν επίσης να προσλάβουν τα οικεία προϊόντα σε καταστάσεις στις οποίες δεν δίνουν τόση προσοχή δεν αποκλείει τη συνεκτίμηση αυτού του βαθμού προσοχής. Συγκεκριμένα, η άρνηση καταχωρίσεως σήματος λόγω κινδύνου συγχύσεως με προγενέστερο σήμα δικαιολογείται από το ότι μια τέτοια σύγχυση μπορεί να επηρεάσει αδικαιολόγητα τους οικείους καταναλωτές οσάκιο πραγματοποιούν μια επιλογή όσον αφορά τα οικεία προϊόντα ή υπηρεσίες. Επομένως, πρέπει να ληφθεί υπόψη, για την εκτίμηση του κινδύνου συγχύσεως, το επίπεδο προσοχής του μέσου καταναλωτή κατά το χρονικό σημείο που προετοιμάζει και πραγματοποιεί την επιλογή του μεταξύ διαφόρων προϊόντων ή υπηρεσιών που υπάγονται στην κατηγορία για την οποία έχει καταχωριστεί το σήμα.
- 60 Πρέπει να προστεθεί ότι το ζήτημα του βαθμού προσοχής του ενδιαφερομένου κοινού που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για την αξιολόγηση του κινδύνου συγχύσεως διαφέρει από το ζήτημα που αφορά το αν οι μεταγενέστερες της καταστάσεως αγοράς περιστάσεις μπορούν να είναι κρίσιμες για να εκτιμηθεί αν υφίσταται προσβολή δικαιώματος επί σήματος, όπως τούτο αναγνωρίστηκε, όσον αφορά τη χρήση ενός σημείου πανομοιότυπου με το σήμα, με την απόφαση [της 12ης Νοεμβρίου 2002, C-206/01,] Arsenal Football Club [Συλλογή 2002, σ. I-10273], την οποία επικαλούνται οι προσφεύγοντες.
- 61 Επιπλέον, κακώς οι προσφεύγοντες επικαλούνται, εν προκειμένω, τη νομολογία σύμφωνα με την οποία τα σήματα τα οποία έχουν έντονο διακριτικό χαρακτήρα, είτε εγγενώς είτε λόγω του ότι τα σήματα αυτά είναι γνωστά στην αγορά, απολαύουν ευρύτερης προστασίας απ' ό,τι τα σήματα με λιγότερο έντονο διακριτικό χαρακτήρα (απόφαση [της 11ης Νοεμβρίου 1997, C-251/95,] SABEL [Συλλογή 1997, σ. I-6191], σκέψη 24, και απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Σεπτεμβρίου 1998, C-39/97, Canon, Συλλογή 1998, σ. I-5507, σκέψη 18). Συγκεκριμένα, η φήμη του λεκτικού σημείου PICASSO ως αντιστοιχούντος στο όνομα του διάσημου ζωγράφου Pablo Picasso δεν μπορεί να ενισχύσει τον κίνδυνο συγχύσεως μεταξύ των δύο σημάτων για τα οικεία προϊόντα.

62 Με βάση όλα αυτά τα στοιχεία, ο βαθμός ομοιότητας μεταξύ των επίμαχων σημείων δεν είναι αρκούντως υψηλός για να μπορεί να θεωρηθεί ότι το ενδιαφερόμενο κοινό μπορεί να πιστέψει ότι τα οικεία προϊόντα προέρχονται από την ίδια επιχείρηση ή, ενδεχομένως, από συνδεδεμένες οικονομικά επιχειρήσεις. Επομένως, ορθώς το τμήμα προσφυγών θεώρησε ότι δεν υφίστατο κίνδυνος συγχύσεως μεταξύ τους.»

Η αίτηση αναιρέσεως

- 12 Με την αίτησή τους αναιρέσεως, προς στήριξη της οποίας προβάλλουν ένα μόνο λόγο περιλαμβάνοντα τέσσερα σκέλη, αντλούμενο από την παράβαση του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94, οι αναιρεσείοντες ζητούν από το Δικαστήριο να ακυρώσει την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση καθώς και την προσβαλλομένη απόφαση και να καταδικάσει το ΓΕΕΑ στα δικαστικά έξοδα.
- 13 Το ΓΕΕΑ και η DaimlerChrysler ζητούν από το Δικαστήριο να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως και να καταδικάσει τους αναιρεσείοντες στα δικαστικά έξοδα.

Επί του πρώτου σκέλους του λόγου αναιρέσεως

Επιχειρηματολογία των αναιρεσιδόντων

- 14 Οι αναιρεσείοντες υποστηρίζουν ότι, με τις σκέψεις 56 έως 58 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο εφάρμοσε εσφαλμένα το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94, ειδικότερα όσον αφορά το κριτήριο της «ομοιότητας με το προγενέστερο σήμα» στο οποίο αναφέρεται η εν λόγω διάταξη.

- 15 Κατ' αυτούς, το Πρωτοδικείο έκρινε εσφαλμένα ότι η σημασία που συνδέεται με ένα διάσημο πατρώνυμο όπως το PICASSO, λόγω του ότι είναι σαφές και ορισμένο και, επομένως, μπορεί να γίνει αντιληπτό άμεσα από το συναφές κοινό, μπορεί να προκαλέσει μια τόσο διαφορετική εννοιολογική αντίληψη δύο σημείων, ώστε αυτή να έχει ως συνέπεια την εξουδετέρωση των οπτικών και φωνητικών ομοιοτήτων που υφίστανται, κατά τα λοιπά, μεταξύ των σημείων αυτών.
- 16 Ισχυρίζονται, αφενός, ότι η υφισταμένη εννοιολογική διαφορά μεταξύ δύο σημείων δεν μπορεί να αυξηθεί λόγω του γεγονότος ότι η σημασία ενός από αυτά είναι σαφής και ορισμένη, ώστε να μπορεί να γίνεται άμεσα αντιληπτή από το οικείο κοινό. Το γεγονός αυτό στερείται επομένως λυσιτελείας προκειμένου να εκτιμηθεί αν η εν λόγω εννοιολογική διαφορά μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την εξουδετέρωση των οπτικών και φωνητικών ομοιοτήτων μεταξύ των οικείων σημείων.
- 17 Αφετέρου, η εκτίμηση της σημασίας που πρέπει να αποδοθεί σε ενδεχόμενες οπτικές, ακουστικές ή εννοιολογικές ομοιότητες ενός σήματος με άλλο σήμα θα πρέπει, όπως προκύπτει από τη σκέψη 27 της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 1999, C-342/97, Lloyd Schuhfabrik Meyer (Συλλογή 1999, σ. I-3819), να γίνεται λαμβάνοντας υπόψη την κατηγορία των προϊόντων που αφορά το σήμα και τις συνθήκες υπό τις οποίες αυτά διατίθενται στην αγορά. Συνεπώς, η σημασία την οποία μπορεί να έχει το όνομα διασήμου προσώπου εκτός του τομέα των εν λόγω προϊόντων είναι αλυσιτελής για την εκτίμηση αυτή. Επομένως, το Πρωτοδικείο κακώς βασίστηκε στη σημασία αυτή για να καταλήξει στο συμπέρασμα, χωρίς να λάβει υπόψη την εν λόγω κατηγορία προϊόντων ούτε την κατάσταση της αγοράς, ότι οι οπτικές και φωνητικές ομοιότητες, που επισημαίνονται μεταξύ των οικείων σημείων, εξουδετερώνονται.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 18 Όπως προκύπτει τόσο από τη δεκάτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 89/104 όσο και από την εβδόμη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 40/94, η εκτίμηση του κινδύνου συγχύσεως εξαρτάται από πολλούς παράγοντες και ιδίως από τη γνώση

του σήματος στην αγορά, τη συσχέτιση που μπορεί να γίνει μεταξύ αυτού και του χρησιμοποιούμενου ή καταχωρισθέντος σημείου, τον βαθμό ομοιότητας μεταξύ του σήματος και του σημείου και μεταξύ των δηλουμένων προϊόντων ή υπηρεσιών. Ο κίνδυνος συγχύσεως πρέπει, επομένως, να εκτιμάται σφαιρικά, λαμβάνοντας υπόψη όλους τους συναφείς παράγοντες της συγκεκριμένης περιπτώσεως (βλ., υπό την έννοια αυτή, ως προς την οδηγία 89/104, προπαρατεθείσα απόφαση SABEL, σκέψη 22).

- 19 Επιπλέον, η σφαιρική αυτή εκτίμηση πρέπει, όσον αφορά την οπτική, ακουστική ή εννοιολογική ομοιότητα των οικείων σημάτων, να στηρίζεται στη συνολική εντύπωση που προκαλούν τα σήματα, λαμβανομένων υπόψη, μεταξύ άλλων, των διακριτικών και κυρίαρχων στοιχείων τους (βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσα απόφαση SABEL, σκέψη 23).
- 20 Επιβεβαιώνοντας με τη σκέψη 56 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ότι, οσάκις η σημασία του ενός τουλάχιστον από τα δύο οικεία σημεία είναι σαφής και ορισμένη, ώστε να μπορεί να γίνεται αντιληπτή άμεσα από το οικείο κοινό, οι εννοιολογικές διαφορές που επισημαίνονται μεταξύ των σημείων αυτών μπορούν να εξουδετερώσουν τις οπτικές και φωνητικές ομοιότητες που υφίστανται μεταξύ τους, και κρίνοντας, στη συνέχεια, ότι αυτό συμβαίνει εν προκειμένω, το Πρωτοδικείο δεν υπέπεσε σε κανένα νομικό σφάλμα.
- 21 Όπως ορθώς υποστηρίζει το ΓΕΕΑ, αυτή η εκτίμηση εντάσσεται εν προκειμένω πλήρως στη διαδικασία που αποσκοπεί στον καθορισμό της συνολικής εντύπωσης που προκαλούν τα σημεία αυτά και στην πραγματοποίηση συνολικής εκτιμήσεως του κινδύνου συγχύσεως μεταξύ αυτών.
- 22 Πρέπει πράγματι να υπομνηστεί ότι, με τη σκέψη 54 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι τα δύο οικεία σήματα είναι παρόμοια από οπτικής και φωνητικής απόψεως, αλλ' ότι ο βαθμός ομοιότητας από φωνητικής απόψεως είναι μικρός. Εξάλλου, με τη σκέψη 55 της εν λόγω αποφάσεως, έκρινε ότι τα σημεία αυτά δεν προσομοιάζουν εννοιολογικώς.

- 23 Στη συνέχεια, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε, με τις σκέψεις 56 επ. της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, επί της συνολικής εντυπώσεως που παράγουν τα σημεία αυτά και κατέληξε στο συμπέρασμα, κατά τον τερματισμό της εκτιμήσεως πραγματικών στοιχείων, ότι δεν απόκειται στο Δικαστήριο να εξετάσει στο πλαίσιο αιτήσεως αναιρέσεως ελλείψει οιοδήποτε ισχυρισμού σχετικά με την αλλοίωση των πραγματικών περιστατικών, ότι υφίσταται αποτέλεσμα εξουδετερώσεως των οπτικών και φωνητικών ομοιοτήτων λόγω του ιδιαίτερα έντονου και πρόδηλου χαρακτήρα της εννοιολογικής διαφοράς που επισημάνθηκε εν προκειμένω. Με τον τρόπο αυτό, το Πρωτοδικείο έλαβε ιδίως υπόψη, στο πλαίσιο της σφαιρικής εκτιμήσεως του του κινδύνου συγχύσεως και όπως προκύπτει από τη σκέψη 59 της εν λόγω αποφάσεως, το γεγονός ότι ο βαθμός προσοχής του ενδιαφερομένου κοινού είναι ιδιαίτερα μεγάλος προκειμένου για προϊόντα όπως τα αυτοκίνητα οχήματα.
- 24 Με τη σκέψη 61 της ίδιας αποφάσεως, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε επίσης επί του ερωτήματος αν το σήμα PICASSO διαθέτει έντονο διακριτικό χαρακτήρα δυνάμενο να ενισχύσει τον κίνδυνο συγχύσεως μεταξύ των δύο σημάτων για τα οικεία προϊόντα.
- 25 Έτσι, μόνον κατά τον τερματισμό της εξετάσεως διαφόρων στοιχείων ικανών να του δώσουν τη δυνατότητα να προβεί σε σφαιρική εκτίμηση του κινδύνου συγχύσεως, το Πρωτοδικείο, με τη σκέψη 62 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο βαθμός ομοιότητας μεταξύ των οικείων σημάτων δεν είναι αρκούντως υψηλός για να θεωρηθεί ότι το ενδιαφερόμενο κοινό μπορεί να πιστεύσει ότι τα οικεία προϊόντα προέρχονται από την ίδια επιχείρηση ή, ενδεχομένως, από συνδεδεμένες οικονομικά επιχειρήσεις, οπότε δεν υφίσταται κίνδυνος συγχύσεως μεταξύ των σημάτων αυτών.
- 26 Κατά τα λοιπά, αρκεί να παρατηρηθεί ότι, επειδή δεν ανέγνωσαν ορθώς την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, οι αναιρεσιζήτοντες υποστηρίζουν ότι το Πρωτοδικείο, κατά την εκ μέρους του εκτίμηση της ομοιότητας μεταξύ των οικείων σημείων, απέφυγε να λάβει υπόψη την κατηγορία των οικείων προϊόντων.

- 27 Πράγματι, από τις σκέψεις 55 και 57 της εν λόγω αποφάσεως προκύπτει ότι το Πρωτοδικείο έκρινε μεταξύ άλλων, ομοίως κατά τον τερματισμό των εκτιμήσεων των πραγματικών περιστατικών ότι δεν απόκειται στο Δικαστήριο να εξετάσει στο πλαίσιο αιτήσεως αναιρέσεως ότι το ενδιαφερόμενο κοινό, ερχόμενο σε επαφή με το λεκτικό σημείο PICASSO, βλέπει σ' αυτό αναπόφευκτα μια αναφορά στον ζωγράφο και ότι, λαμβάνοντας υπόψη ότι αυτός είναι διάσημος για το κοινό αυτό, η εν λόγω ιδιαίτερα πυκνή εννοιολογική αναφορά μπορεί να μειώσει σε μεγάλο βαθμό τη σπουδαιότητα με την οποία εν προκειμένω είναι προικισμένο το σημείο αυτό ως σήμα, μεταξύ άλλων, αυτοκινήτων οχημάτων.
- 28 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το πρώτο σκέλος του λόγου αναιρέσεως είναι αβάσιμο.

Επί του δευτέρου σκέλους του λόγου αναιρέσεως

- 29 Με το δεύτερο σκέλος του λόγου αναιρέσεως, οι αναιρεσείοντες υποστηρίζουν ότι το Πρωτοδικείο παρέβη το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94 εφαρμόζοντας εσφαλμένα τον κανόνα σύμφωνα με τον οποίο η προστασία της οποίας απολαύει ένα σήμα πρέπει να είναι τόσο ευρύτερη όσο εντονότερος είναι ο διακριτικός του χαρακτήρας, είτε εγγενώς είτε λόγω του ότι είναι γνωστό στην αγορά (προπαρατεθείσες αποφάσεις SABEL, σκέψη 24, Canon, σκέψη 18, και Lloyd Schuhfabrik Meyer, σκέψη 20).
- 30 Υπενθυμίζουν συναφώς ότι, προκειμένου να διαπιστωθεί ο διακριτικός χαρακτήρας ενός σήματος και, κατά συνέπεια, να εκτιμηθεί αν αυτό έχει έντονο διακριτικό χαρακτήρα, πρέπει να εκτιμηθεί σφαιρικά η ικανότητα, κατά το μάλλον ή ήττον μεγάλη, του σήματος να εξατομικεύει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τα οποία καταχωρίστηκε ως προερχόμενα από συγκεκριμένη επιχείρηση και, επομένως, να διακρίνει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες από τα αντίστοιχα άλλων επιχειρήσεων (βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσα απόφαση Lloyd Schuhfabrik Meyer, σκέψη 22).

- 31 Κατ' αυτούς, το σημείο PICASSO, το οποίο δεν περιέχει κανένα περιγραφικό στοιχείο αυτοκινήτων οχημάτων, έχει εγγενώς έντονο διακριτικό χαρακτήρα. Το Πρωτοδικείο, περιοριζόμενο στην εξέταση, στη σκέψη 61 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, του σημείου PICASSO χωρίς να το συνδέσει με τα οικεία προϊόντα, παρέλειψε να εξετάσει τα εγγενή διακριτικά γνωρίσματα του σήματος αυτού, δηλαδή την κατά το μάλλον ή ήττον μεγάλη ικανότητα αυτού να εξατομικεύει τα εν λόγω προϊόντα ως προερχόμενα από συγκεκριμένη επιχείρηση.
- 32 Συναφώς, αρκεί η διαπίστωση ότι, όπως ορθώς παρατήρησε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 47 των προτάσεών του, από το συνδυασμό των σκέψεων 57 και 61 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει εμμέσως πλην σαφώς ότι το Πρωτοδικείο ορθώς έκρινε, κατά τον τερματισμό της εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών, της οποίας ο έλεγχος εκφεύγει της αναιρετικής αρμοδιότητας του Δικαστηρίου, ότι το σημείο PICASSO στερείται οποιουδήποτε εντόνου εγγενούς διακριτικού χαρακτήρα όσον αφορά τα αυτοκίνητα οχήματα.
- 33 Συνεπώς, το δεύτερο σκέλος του λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του τρίτου και τετάρτου σκέλους του λόγου αναιρέσεως

Επιχειρηματολογία των αναιρεσιδόντων

- 34 Με το τρίτο και τέταρτο σκέλος του λόγου αναιρέσεως, που πρέπει να εξεταστούν μαζί, οι αναιρεσιδόντες υποστηρίζουν ότι το Πρωτοδικείο εφάρμοσε εσφαλμένα το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94 κρίνοντας, με τις σκέψεις 59 και 60 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, για την εκτίμηση του κινδύνου συγχύσεως στο πλαίσιο διαδικασίας ανακοπής κατά αιτήσεως καταχω-

ρίσεως, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ο βαθμός προσοχής του μέσου καταναλωτή κατά τον χρόνο που προετοιμάζει και πραγματοποιεί την επιλογή του μεταξύ διαφόρων προϊόντων ή υπηρεσιών.

- 35 Κατά τους αναιρεσειόντες, αυτή η ερμηνεία είναι υπερβολικά περιοριστική εφόσον παραγνωρίζει τον κανόνα που διατύπωσε το Δικαστήριο με τη σκέψη 57 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Arsenal Football Club, σύμφωνα με την οποία το σήμα πρέπει να προστατεύεται από ενδεχόμενες συγχύσεις όχι μόνον κατά τον χρόνο της αγοράς του οικείου προϊόντος, αλλά επίσης πριν ή μετά από αυτήν την αγορά. Επιπλέον, αντίθετα προς αυτό που επίσης έκρινε το Πρωτοδικείο, αυτός ο κανόνας πρέπει να εφαρμόζεται κατά τον ίδιο τρόπο είτε η εκτίμηση του κινδύνου συγχύσεως πραγματοποιείται δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94, όπως στην υπό κρίση υπόθεση, είτε δυνάμει του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', του ιδίου κανονισμού, δηλαδή προκειμένου να αποδειχθεί ενδεχομένη προσβολή του δικαιώματος επί του σήματος λόγω της χρήσεως ενός σημείου.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 36 Κατά πάγια νομολογία, ο τρόπος με τον οποίο ο μέσος καταναλωτής του επίμαχου είδους προϊόντος ή υπηρεσίας προσλαμβάνει τα σήματα έχει καθοριστική σημασία για την εκτίμηση του κινδύνου συγχύσεως (βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσα απόφαση Lloyd Schuhfabrik Meyer, σκέψη 25).
- 37 Τούτο ισχύει ιδίως καθόσον, προς εκτίμηση του βαθμού ομοιότητας μεταξύ των οικείων σημάτων, πρέπει να προσδιοριστεί ο βαθμός τους οπτικής, ακουστικής και εννοιολογικής ομοιότητας και, ενδεχομένως, να εκτιμηθεί η σημασία που πρέπει να αποδοθεί στα διάφορα αυτά στοιχεία, λαμβάνοντας υπόψη την κατηγορία των οικείων προϊόντων ή υπηρεσιών και τις συνθήκες υπό τις οποίες διατέθηκαν στην αγορά (προπαρατεθείσα απόφαση, Lloyd Schuhfabrik Meyer, σκέψη 27).

- 38 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, για τη σφαιρική εκτίμηση του κινδύνου συγχύσεως, πρέπει ιδίως να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι το επίπεδο της προσοχής του μέσου καταναλωτή είναι δυνατόν να μεταβάλλεται αναλόγως της κατηγορίας των οικείων προϊόντων ή υπηρεσιών (προπαρατεθείσα απόφαση Lloyd Schuhfabrik Meyer, σκέψη 26).
- 39 Επομένως, το Πρωτοδικείο έκρινε ορθώς, με τη σκέψη 59 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, για να εκτιμηθεί, όπως προβλέπει το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94, η ύπαρξη ενδεχομένου κινδύνου συγχύσεως μεταξύ σημάτων που αφορούν αυτοκίνητα οχήματα, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι, ενόψει της φύσεως των οικείων προϊόντων και, ιδίως, της τιμής τους καθώς και του έντονα τεχνολογικού χαρακτήρα τους, ο μέσος καταναλωτής επιδεικνύει ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο προσοχής κατά την αγορά αυτών των προϊόντων.
- 40 Συγκεκριμένα, άπαξ αποδειχθεί, πράγματι, ότι τα αντικειμενικά χαρακτηριστικά δεδομένου προϊόντος συνεπάγονται ότι ο μέσος καταναλωτής προβαίνει στην αγορά μόνον αφού ολοκληρώσει ιδιαίτερα προσεκτική εξέταση, έχει σημασία, κατά νόμο, να ληφθεί υπόψη ότι αυτή η περίπτωση μπορεί να δύναται να μειώσει τον κίνδυνο συγχύσεως μεταξύ των σημάτων που αφορούν τέτοια προϊόντα κατά τον κρίσιμο χρόνο της επιλογής μεταξύ των προϊόντων αυτών και των σημάτων αυτών.
- 41 Ως προς το γεγονός ότι το ενδιαφερόμενο κοινό μπορεί επίσης να αντιλαμβάνεται αυτά τα προϊόντα και τα συναφή σήματα υπό περιστάσεις άσχετες προς οποιαδήποτε πράξη αγοράς και να επιδεικνύει, ενδεχομένως, μικρότερο βαθμό προσοχής σε αυτές τις περιστάσεις, ομοίως ορθώς παρατήρησε το Πρωτοδικείο, με την ίδια σκέψη 59 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η ύπαρξη αυτής της δυνατότητας δεν εμποδίζει να λαμβάνεται υπόψη το ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο προσοχής που επιδεικνύει ο μέσος καταναλωτής οσάκις προετοιμάζει και πραγματοποιεί την επιλογή του μεταξύ διαφόρων προϊόντων της οικείας κατηγορίας.

- 42 Αφενός, είναι προφανές ότι, όποια και αν είναι τα οικεία προϊόντα και τα οικεία σήματα, θα υπάρχουν πάντοτε καταστάσεις κατά τις οποίες το κοινό που έρχεται σ' επαφή μ' αυτά τους αποδίδει μικρή μόνον προσοχή. Όμως, η απαίτηση να λαμβάνεται υπόψη ο πιο χαμηλός βαθμός προσοχής τον οποίο το κοινό μπορεί να επιδείξει ενώπιον ενός προϊόντος και ενός σήματος θα κατέληγε να μη γίνει δεκτή οποιαδήποτε λυσιτέλεια, για τους σκοπούς της εκτιμήσεως του κινδύνου συγχύσεως, του κριτηρίου που αντλείται από τον βαθμό προσοχής που αλλάζει ανάλογα με την κατηγορία του προϊόντος, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 38 της παρούσας αποφάσεως.
- 43 Αφετέρου, όπως παρατήρησε το ΓΕΕΑ, δεν μπορεί λογικά να απαιτηθεί από την αρχή που κλήθηκε να εκτιμήσει την ύπαρξη κινδύνου συγχύσεως να καθορίζει, για κάθε κατηγορία προϊόντων, ένα μέσο βαθμό προσοχής του καταναλωτή με βάση τον βαθμό προσοχής που ο τελευταίος μπορεί να επιδείξει σε διαφορετικές καταστάσεις.
- 44 Ούτε η προπαρατεθείσα απόφαση Arsenal Football Club εμποδίζει την προηγούμενη ανάλυση.
- 45 Πράγματι, πρέπει να τονιστεί ότι, με την εν λόγω απόφαση, το Δικαστήριο κλήθηκε να αποφανθεί αν το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 89/104 έχει την έννοια ότι απαγορεύει την πώληση και την προσφορά προϊόντων οσάκις φέρουν σημείο πανομοιότυπο με σήμα καταχωρισθέν από τρίτο για τέτοια προϊόντα.
- 46 Αφού κατέληξε στο συμπέρασμα ότι αυτό πράγματι συνέβαινε, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι το γεγονός ότι μια ανακοίνωση ευρισκόμενη στον τόπο πώλησεως των οικείων προϊόντων εφιστούσε την προσοχή των καταναλωτών στο ότι τα προϊόντα αυτά δεν προέρχονταν από τον δικαιούχο του σήματος δεν επηρέαζε αυτό το συμπέρασμα. Στο ειδικό αυτό πλαίσιο, το Δικαστήριο αναφέρθηκε ιδίως, με τη σκέψη 57 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Arsenal Football Club, στο γεγονός ότι,

ακόμη και αν υποθεθεί ότι μια τέτοια ανακοίνωση μπορεί να την επικαλεστεί ο ενδιαφερόμενος προς υπεράσπισή του, δεν μπορούσε να αποκλειστεί το ενδεχόμενο, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση αυτή, ορισμένοι καταναλωτές, ιδίως αν έβλεπαν τα προϊόντα αφού αυτά είχαν πωληθεί και εγκαταλείπει τον εν λόγω τόπο πώλησεως, να ερμηνεύσουν το επί των προϊόντων αυτών σημείο ως σημείο που υποδηλώνει τον δικαιούχο του οικείου σήματος ως την επιχείρηση προελεύσεως των προϊόντων αυτών.

47 Με τον τρόπο αυτό, το Δικαστήριο ουδόλως διατύπωσε γενικό κανόνα από τον οποίο θα μπορούσε να αντληθεί το συμπέρασμα ότι, για την εκτίμηση του κινδύνου συγχύσεως υπό την έννοια των άρθρων 5, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 89/104 ή 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94, δεν πρέπει να γίνεται αναφορά, κατά τρόπο ευνοϊκό, στον ιδιαίτερα υψηλό βαθμό προσοχής που επιδεικνύουν οι καταναλωτές κατά την αγορά προϊόντων ορισμένης κατηγορίας.

48 Τέλος, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το Πρωτοδικείο, επιβεβαιώνοντας με τη σκέψη 60 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ότι το ζήτημα του βαθμού προσοχής του ενδιαφερομένου κοινού που πρέπει να ληφθεί υπόψη για την εκτίμηση του κινδύνου συγχύσεως είναι διαφορετικό από το ζήτημα του κατά πόσον μπορούν οι περιστάσεις που είναι μεταγενέστερες της καταστάσεως αγοράς να είναι λυσιτελείς προκειμένου να εκτιμηθεί αν υφίσταται προσβολή δικαιώματος επί του σήματος, όπως αυτό αναγνωρίστηκε, προκειμένου για τη χρήση ενός πανομοιότυπου με το σήμα σημείου, με την προπαρατεθείσα απόφαση Arsenal Football Club, ουδόλως έκρινε, αντιθέτως προς τα όσα υποστηρίζουν οι αναιρεσείοντες, ότι η έννοια του κινδύνου συγχύσεως, που αναφέρεται στα άρθρα 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', και 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94, πρέπει να τύχει διαφορετικής ερμηνείας.

49 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το τρίτο και τέταρτο σκέλος του λόγου αναιρέσεως δεν μπορούν να γίνουν δεκτά.

50 Επειδή όλα τα σκέλη του μόνου λόγου αναιρέσεως που προέβαλαν οι αναιρεσείοντες προς στήριξη της αιτήσεώς τους αναιρέσεως είναι αβάσιμα, πρέπει, συνεπώς, αυτός να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

- ⁵¹ Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, το οποίο έχει εφαρμογή στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 118 του ιδίου κανονισμού, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα. Δεδομένου ότι το ΓΕΕΑ και η DaimlerChrysler ζήτησαν να καταδικαστούν οι αναιρεσείοντες και οι τελευταίοι ηττήθηκαν, αυτοί πρέπει να καταδικαστούν στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.
- 2) Καταδικάζει τους **Claude Ruiz-Picasso, Paloma Ruiz-Picasso, Maya Widmaier-Picasso και Marina Ruiz-Picasso** καθώς και τον **Bernard Ruiz-Picasso** στα δικαστικά έξοδα.

(υπογραφές)